

Nazwa studium przypadku	Sprawa budowy obiektu portowego
Opis	Projekt polegał na rozbudowie na szeroką skalę obiektów portu morskiego w nadmorskiej gminie. Beneficjentem projektu była władza portowa. Projekt włączono do decyzji Komisji Europejskiej z 2004 r. dotyczącej otrzymania wsparcia z Funduszu Spójności. Rozbudowa miała zająć łącznie 150 hektarów powierzchni morza. W projekcie uczestniczył wykonawca realizujący prace oraz podwykonawcy dostarczający materiały na potrzeby prac budowlanych. Chociaż projekt miał swoje początki w 2005 r., rzeczywista budowa rozpoczęła się w 2011 r.
Przedmiotowe fundusze ESI	Fundusz Spójności
Rodzaj nieprawidłowości	<p>Wykryto następujące nieprawidłowości:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Naruszenie postanowień dyrektyw UE w sprawie zamówień publicznych oraz wdrażających je przepisów krajowych. • Cena dostarczonych materiałów nie odpowiadała cenie pierwotnie zatwierdzonej w projekcie. Tym samym dodatkowe koszty, na które wystawiono faktury beneficjentowi pomocy, skutkowałyby większym zyskiem wykonawcy. • Organy krajowe nie przeprowadziły odpowiednich kontroli pochodzenia, ilości ani ceny materiałów zafakturowanych przez wykonawcę.
Mechanizm sprawozdawczy	Podejrzenie nadużycia finansowego pojawiło się po tym, jak w 2009 r. poseł do Parlamentu Europejskiego z regionalnej partii politycznej złożył skargę do OLAF-u. DG ds. Polityki Regionalnej i Miejskiej zwróciła się w piśmie do OLAF-u o interwencję w celu zbadania ewentualnych nieprawidłowości związanych z projektem.
Sprawozdawczość w ramach systemu zarządzania nieprawidłowościami	Nie
Znaki ostrzegawcze	<p>Wskaźniki nadużyć finansowych oraz sygnały, które wzbudziły podejrzenia, były następujące:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) potencjalne zawyżenie kosztów projektu i budzące wątpliwości liczby, w szczególności ilości i ceny jednostkowe materiałów budowlanych dostarczanych do realizacji prac. b) Opóźnienia w realizacji projektu prowadzące do erozji konstrukcji przez wodę morską oraz przekroczenie budżetu projektu. c) Decyzja o zakupie materiałów budowlanych z odległego kamieniołomu wskazywała na możliwe nieprawidłowości.
Opis schematu nadużycia finansowego	Maksymalną kwotę wydatków kwalifikowalnych ustalono na 450 mln EUR, a maksymalną kwotę pomocy z Funduszu Spójności na 247,5 mln EUR (55% wydatków kwalifikowalnych).

	<p>Nieprawidłowości i nadużycia finansowe miały miejsce zarówno na etapie przetargu i udzielania zamówień, jak i późniejszej realizacji umowy. Podejrzewano, że budżet przeznaczony na pozyskanie materiałów budowlanych był niezgodny z prawdą, ponieważ wykonawca pozyskał niektóre z tych materiałów bez zapłaty. Ponadto nie można było określić ilości potrzebnych materiałów. Podejrzewano również, że cena materiałów budowlanych została zawyżona.</p> <p>Nadużycia finansowe w ramach projektu obejmowały:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wystawianie fałszywych oświadczeń w dokumentach potwierdzających dotyczących pochodzenia, ilości i ceny materiałów dostarczonych na potrzeby prac. Oskarżenie skierowane przeciwko beneficjentowi dotyczyło m.in. zmywy z przedsiębiorstwem budowlanym, któremu udzielono zamówienia na etapie zawierania umów, z myślą o niewłaściwym wykorzystaniu funduszy publicznych. Wybrani oferenci wprowadzali w błąd przy określaniu wartości materiałów budowlanych (zawyżanie wartości użytych materiałów) i wymagałoby wykonania symulacji kosztów. 2. Świadectwa wykonanych prac wystawione i zatwierdzone przez beneficjenta, które nie odpowiadały realiom przeprowadzonych prac. 3. Brak kontroli w ramach monitorowania prac (pomoc techniczna w zakresie kierowania pracami oraz ich realizacją).
<p>Sposób wykrycia nadużycia finansowego</p>	<p>Kontrole przeprowadzono na miejscu u kilku kluczowych zainteresowanych stron, w tym u beneficjenta, wykonawcy robót i podwykonawców, w tym u dostawców wykorzystywanych materiałów i przedsiębiorstw zajmujących się ich transportem. OLAF prowadził swoje dochodzenie, analizując całą dokumentację związaną z przyznaniem projektu, a następnie jego realizacją. Kilka analiz przeprowadził Dział Analizy Operacyjnej i Kryminalistyki Cyfrowej w OLAF-ie wspólnie z krajową instytucją zarządzającą.</p> <p>Dokumentacja została dostarczona śledczym przez krajową instytucję zarządzającą oraz zgromadzona podczas licznych kontroli na miejscu przeprowadzonych u beneficjenta, wykonawcy, dostawców materiałów i ich przedsiębiorstw transportowych.</p> <p>Dochodzenie OLAF-u trwało trzy i pół roku. Ze względu na powagę wykrytych nieprawidłowości OLAF zwrócił się do organów krajowych o unieważnienie wszystkich kwot zadeklarowanych jako kwalifikowalne przez beneficjenta (władzę portową) (tj. 530 mln EUR) oraz odzyskanie całej kwoty (198 mln EUR) wypłaconej już z Funduszu Spójności. OLAF zwrócił się do DG ds. Polityki Regionalnej i Miejskiej o zablokowanie ostatecznego rozliczenia zaległej pomocy (49,5 mln EUR). OLAF zwrócił się do krajowych organów sądowych o sprawdzenie, czy fakty te mogą stanowić</p>

	<p>nadużycie finansowe mające wpływ na budżet UE zgodnie z przepisami krajowego kodeksu karnego.</p> <p>Jeżeli chodzi o postępowanie sądowe przed krajowym sądem centralnym, 4 lata po zakończeniu dochodzenia OLAF-u toczyło się postępowanie odwoławcze od „postanowienia” sędziego śledczego. Odwołanie od postanowienia sędziego dekretnego zostało rozstrzygnięte, gdy Izba Karna ustaliła, że istnieją „wystarczające dowody”, aby wszcząć postępowanie sądowe. Do chwili obecnej nikt nie został jednak skazany w powyższym postępowaniu i nie odzyskano pomocy wypłaconej beneficjentowi. DG ds. Polityki Regionalnej i Miejskiej zawiesiła ostateczne rozliczenie zaległej pomocy (49,5 mln EUR). Nadal prowadzone są działania następcze, które zastąpiły tę sprawę dotyczącą nadużycia finansowego.</p>
<p>Napotkane trudności</p>	<p>Powyższa sprawa dotycząca nadużycia finansowego jest przykładem braku współpracy z OLAF-em. W trakcie dochodzenia urzędnikom OLAF-u odmówiono dostępu do ewidencji księgowej i dokumentów podatkowych wykonawcy odpowiedzialnego za realizację prac. Odmowa ta uniemożliwiła OLAF-owi analizę konkretnych aspektów księgowości projektu. Śledczy nie byli w stanie ustalić, czy dokładna ilość materiałów użytych podczas budowy była zgodna ze specyfikacjami technicznymi.</p>
<p>Zidentyfikowane uchybienia</p>	<p>Fakt, że w początkowym budżecie nie uwzględniono przeszkód w pozyskaniu surowców, a tym samym nie doszacowano tego aspektu projektu, stanowi uchybienie władzy portowej i nasuwa pytanie, czy należy uczynić więcej, aby zapewnić prawidłowe ustalenie budżetu projektów przez beneficjentów przed otrzymaniem środków z Funduszu Spójności. W związku z tym na systemy zarządzania i kontroli miały wpływ poważne uchybienia, a systemy te nie były wystarczające do zapewnienia legalności, prawidłowości i kwalifikowalności wydatków, w odniesieniu do których wnioskowano o współfinansowanie z Funduszu Spójności.</p>